

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

3 An vere Christus fuerit crucia affixus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

de doctrin. Christian. cap. 41. distinguentes has quatuor crucis partes, altitudinem appellat superiorem partem crucis, quæ est super lignum transuersum. Verum est tamen, argumentum illud ex titulo crucis desumptum non satis ostendere, figuram crucis per se habuisse hanc superiorem partem. Vnde aliqui existimant tantum fuisse instar figuræ literæ T. quæ erat signum salutis, & liberationis à percussione Angeli, Ezechielis 9. & apud Ægyptios dicitur vitam significasse (vt Rufinus refert lib. 2. Histor. c. 29. & lib. 5. c. 17.) Ad asfigendum autem titulum poterat aliquod frustum ligni superaddi, & cruci asfigi. Sed quamquam hoc ita sit, & res sit incerta, non tamen videtur sine maiori fundamento recedendum à communi estimatione fidelium, videtur enim orta ex antiqua traditione, quæ in imaginibus etiam conseruatur. Et videtur quoque hæc figura magis accommodata homini crucifixo, qui corpore similem figuram refert. Denique sæpe homines in uerso ordine crucifigebantur (vt de Sancto Petro communis habet traditio) & tunc necesse erat crucem habere supra lignum transuersum, partem aliquam, quæ terræ insisteret. Quartum lignum crucis dicitur fuisse stipes defossus in rupe, in quo infixæ erat Crux. Sed de hoc ligno maior mihi est dubitatio, quia non video, cur non fuerit facilis, & firmius ipsum lignum crucis in terra, seu rupe defigi. Quidquid tamen sit, certum est, quando Christus Crucem portabat, solum constasse ex duobus lignis recto scilicet, & transuerso.

Tandem potest inquiri, an verum sit, quod à multis affirmari solet: Beatam Virginem occurrisse Christo Domino in via Crucem portanti. Respondetur hoc in Scriptura non contineri: neque ab antiquis Patribus tradi: non tamen esse reiiciendum. Id enim affirmant sanctus Bonauentura, in lib. meditat. vitæ Christi, cap. 77. & sancta Brigitta lib. 1. reuelat. ca. 10. ubi dicit Beatam Virginem præteream affuisse, quando Christus flagellatus est, & quando portauit crucem, & quando fuit cruci affixus, cumque hoc potestremum ex Euangelio constet, ex eo potest id de quo agimus, probabiliter colligi. Quia rumor passionis Christi per Ioannem, vel alios potuit ad Virginem perferri statim ac comprehensus est. Vnde verisimile est multo ante, quam damnatus esset ad mortem, Virginem exiisse domo, vt eum videret, vehementi enim amore, & doloreangebatur, non ergo fuit difficile, vt audita sententiâ mortis statim ad locum supplicij properaret, & in via vel illi occurreret, vel expectaret vt eum conspiceret. Cauendum est tamen, ne quis existimet Beatam Virginem fuisse inter mulieres illas, quæ Christum flebant, ad quas ipse dixit. *Nolite flere super me: Illæ enim* (vt notat Leo Papa sermon. 10. de Passione) *solum mouebantur quodam humano affectu, quo solet infirmus, & etiam prois qui digni sunt morte, ad lachrymas moueri: quem non reprehendit Christus, nam licet supernaturalis non esset: erat tamen pius, sed reprehendit earum existimationem. Putabant enim eum coactum pati vt imbecillum, & qui se tueri non posset, & causam mortis non intelligebant, nec peccatum eorum qui eum occidebant, & ideo illis dixit Christus. Nolite flere super me: sed super filios vestros: hæc autem existimatio in Beatam Virginem cadere non poterat. Et quamuis summe doleret, ac fle-ret: tamen exterius nullum signum vociferationis, aut perturbationis edidisse, sed summa modestia, ac constantia dolorem hunc vehementissimum tulisse, putandum est. Vnde quod supra Bonauentura dicit, Beatam Virginem factam esse semimortuam præ angustia, pie interpretandum est, sicut infra dicemus, agentes de crucifixione.*

Fr. Suarez tom. 2.

SECTIO III.

An vere Christus Dominus fuerit crucifixus.

Non defuerunt hæretici, qui negarent Christum Dominum fuisse in Cruce positum: sed Simonem Cyrenensem, qui conductus fuit vt crucem ferret, fuisse etiam Christi loco cruci affixum. Ita Irenæus sensu Basilides, vt referunt Irenæus lib. 1. contr. hæreses, cap. 23. Tertull. lib. de præscript. Hæreticor. cap. 46. Euseb. lib. 4. Histor. c. 8. Epiphani. hæres. 2. August. hæres. 4. qui nullum referunt huius hæresis fundamentum. Potest tamen afferri illud Deuteronom. 21. *Maledictus omnis qui pendet in ligno*, si ergo Christus in eo pependisset: eum hæc maledictio comprehendisset, quod absurdissimum est dictum. Alij verò hæretici dixerunt quidem Christum positum fuisse in cruce: negarunt tamen fuisse clauis affixum, sed funibus, aut alio modo ligatum. Hunc errorem tribuunt aliqui Anabaptistis. Sed ego non reperio apud Prateolum, vel alium, qui hæresum catalogum conscripserunt: refert autem Prateolus quendam Ioannem Vestphalum hæreticum in quadam conuersione de passionis dixisse. *Quis scit, an funiculis eum alligauerunt cruci? Fundamentum horum hæreticorum esse potuit, quia apud Hebræos erat mos suspendendi homines in cruce, non tamen clauis affigendi, vt patet ex Deut. 21.*

Dicendum verò est primo, Christum Dominum in cruce fuisse positum, ac supplicio affectum: est de fide, quæ primo constat ex historia Euangelica, & ex Pauli ad Philipp. 2. dicente. *Factus obediens usque ad iur. mortem; mortem autem crucis.* & 1. Corinth. 1. *Prædicamus Christum, & hunc crucifixum:* Et plura afferemus in secunda conclusione. Est enim in nouo Testamento frequentissima hæc veritas. Secundo, probari potest ex veteri testamento, in quo multis oraculis prædicta fuit hæc veritas, Deuteronom. 28. *Eris vita tua pendens ante te*, quod de hoc mysterio interpretatur Leo Papa. serm. 8. de Passione, August. 16. con. Faust. ca. 22. & 22. Iren. lib. 5. cap. 18. Lactan. lib. 4. de vera sapientia, cap. 18. Tertull. lib. cont. Iudæos, cap. 11. & 12. qui legit. *Eris vita tua pendens in ligno ante oculos tuos, & Cyprian. lib. 2. ad Quirinum cap. 20. Præterea Psal. 95. Dauid prædixerat, Dicite in gentibus, quia Dominus regnauit à ligno.* Quanquam enim neque in vulgata editione habeatur particula illa, *à ligno*, neque in Hebræis codicibus, tamen olim fuisse particulam eam in Hebræo, & malitia Iudæorum expunctam, contendit Iustinus Martyr dial. cont. Triphonem, & ita refert hunc locum Tertull. cont. Iudæos cap. 10. & 12. & Leo Papa. serm. 4. de Passione. Cyprian. lib. de monte Synæ, & Syon, Augustin. & Arnob. in illum locum, & Ambros. 1. Corinth. 15. Ac denique magno argumento est, quod septuaginta interpretes ita vertierint, quamquam Genebr. existimat, particulam illam additam esse ab ipsis interpretibus spiritu prophetico, ad explicandum modum singularem, quo Dominus regnaturus erat, & tempus, ex quo regni possessionem erat obtenturus, scilicet ex quo mortuus est in ligno. Sed verius existimo, (quod etiam viri docti censent, vt notauit Pamelius super Tertullianum) hanc esse genuinam lectionem illius loci, quæ Ecclesia videtur recepisse in illo hymno. *Impleta sunt, quæ concinit Dauid fidelis carmine, dicens in nationibus, prænumtiatum regnauit à ligno Deus:* Præterea hoc idem mysterium indicatum est à Ierem. cap. 11. *Mittamus lignum in panem eius*, id est crucem in corpus eius, quod est panis vitæ, vt exponit Tertullian. lib. 3. cont. Marcion. cap. 39. & libro. 4. capit. 40. & Iustinus prædicto dialog. & Lact. lib. 4. cap. 18. & Cyprian. lib. 2. cont. Iud. c. 15. & 20. & Rufinus in expositione Symboli, & indicant Hieronymus, & Origenes in Ieremiam. Denique in

Gg a hunc

Deut. 33.
Iustin.

hunc etiam sensum à prædictis Patribus exponitur illud Deuter. 33. vbi Moyses benedicens Ioseph, ait: *Quasi primogeniti tauri pulchritudo eius, & cornua Rhinoceros in manibus eius, in illis ventilabit gentes usque ad terminos eius.* De quo testimonio videri potest Iustinus dicto dialogo: & optime Tertullian. lib. contra Iudæos cap. 10. vbi dicit cornua Rhinoceros præferre figuram crucis. Vnde de eodem mysterio recte intelligitur illud Achab. 3. *Cornua in manibus eius, ibi abscondita est fortitudo eius.* Quem locum de eodem mysterio exponunt Hieronym. ibi, & Cypria. dicto libro contra Iudæos cap. 21. Augustin. 18. de ciuitat. cap. 32. & Euseb. lib. 6. de demonstrat. capit. 15. Et ad hoc videtur alludere Paul. 1. ad Corinth. 1. dicens: *Quod infirmum est Dei, fortius est hominibus.* Nam in cruce Christi, quæ hominibus infirma videtur, eius maxima fortitudo relucet. Rationes ad probandam hanc conclusionem petendæ sunt ex dictis supra in commentario, art. 4. vbi exposuimus, quid mouerit Iudæos, vt Christum supplicio crucis afficerent: quid verò Deum, & Christum, vt tantam ignominiam sustinere voluerit.

Gal. 3.

Quocirca nihil huic veritati repugnat locus ille Deut. 21. Primo, quia vt Paul. ait ad Gala. 3. tanta fuit Christi charitas, vt, nos redemerit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum. Vnde Augustin. lib. 14. contr. Faust. cap. 2. & 12. refellens Fausti reieciat, sic inquit:

August.

Aufer Christus de maledicto maledictum, quomodo de morte mortem, & de peccato peccatum. In Christo ergo nihil aliud est illa maledictio, quam mors, vel poena peccati non proprii, sed nostri. Et eandem responsionem habet idem August. contra Adimantum Manichæum cap. 21. Secundo addendum est ex Hieronym. ad Galat. 3. & Tertullian. lib. contra Iudæos cap. 31. literalem sensum illius loci Deut. 21. esse, maledictionem illam ferri in eum, qui propter merita delictorum suorum suspēditur in ligno, quia non pati poenam, sed esse dignum poena inuisum est Deo, & eandem expositionem amplectitur Epiph. hæres. 66. & colligi potest ex ipso contextu, sic enim incipit: *Quando peccauerit homo, quod morte plēdendum est, &c.* Idque recte confirmat Hieronym. Nam si Mardocheus iniuste suspēderetur in ligno, in quo iuste fuit suspensus Aman, aut si tres pueri apud Danialem cruci affigerentur, quia non adorabant idola, nullo modo ad eos pertinuisset hæc maledictio. Iuxta hanc ergo expositionem non est Christus comprehensus sub hoc maledicto legis, quin potius de ligno, in quo ipse fuit suspensus, scriptum est, *Benedictum lignum, per quod sit iustitia.* Sapientia 14. Tamen sicut Christus, quamuis non assumpserit carnem peccati, quia assumpsit similitudinem eius, dicitur interdum ab Apostolo factus pro nobis peccatum, ita quamuis non assumpserit id quod maledictione dignum est, in ijs qui iuste suspēduntur in ligno, dicitur tamen ab Apostolo factus pro nobis maledictum, & hæc est mens Augustini citatis locis. Non omitam vltimo animaduertere, quod Hieronym. supra refert, se fuisse edoctum à quodam Hebræo, posse illum locum Deuteronomi ita legi. *Non permanebit cadaver eius in ligno, quia contumeliose Deus suspensus est.* Iuxta quam lectionem sensus erit, quia Deus contumeliose suspēdendus est in ligno, in eius honorem lege præscriptum sit, vt corpora crucifixorum non maneant in ligno: sed sepultura tradantur.

Hieronym.

Epiph.

Sapient. 14.

Hieronym.

Christus in cruce clauis affixus.

Act. 2. & 4.

1. Corinth. 2.

Dico secundo, Christus Dominus fuit in cruce clauis affixus. Est de fide, expresse enim habetur sap. in Evangelio. Nam vox *crucifixionis*, hoc proprie significat, ea autem vtuntur Evangelistæ, & Petrus predicamus Christum, & hunc crucifixum. Denique, ne possint hæretici improprie interpretari crucifixionem pro suspensione, vel adhesionem in ligno, est e-

videns locus Ioan. 20. vbi dixit Thomas, *Nisi videro in manibus eius fixuram clauorum, non credam.* Cui postea dixit Christus: *Inser digitum tuum huc, & vide manus meas.* Præterea prædicta erat hæc veritas Zacharia c. 12. *Afficiens ad me, quem confixerunt.* Quem locum de hoc mysterio exposuit Ioan. c. 19. & latè tractant Eusebius, expositotes ibi, & Euseb. lib. 8. de Demonstrat. c. 4. August. 1. de Trinit. c. 13. & 20. de Ciuit. ca. 30. Et rursum apud eundem prophetam c. 13. dicitur, *Quid sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum?* Et dicit, *His plagatus sum in domo eorum qui diligebant me.* Quæ verba Ecclesia intelligit de plagis Christi, & est satis consentanea expositio, vt rectè profectur Franciscus Ribera in eum locum. Denique est aperta prophetia Psalm. 21. *Foderunt manus meas, & pedes meos.* Nam licet Hebræi contendat, non esse ita legendum: sed *Sicut leo manus meas, & pedes meos*, supple, *lacerauerunt*: tamen illa lectio noua est, ab inimicis Christi excogitata ex similitudine quadam literarum: cæterum septuaginta Interpretes verterunt, vt *vulgata* habet lectio, & Hieronymus sequens Hebraicam veritatem eodem modo transtulit, *Fixerunt manus meas, & pedes meos*, neque vquam meminit alterius lectionis, quod argumento est, eius tempestare non fuisse consuetam. Rursum ex Ecclesiastica historia constat hæc veritas. Nam Helena Constantini mater, simul cum cruce clauos inuenit, quibus Christus Dominus crucifixus fuit, vt refert Theodoret. libro 1. Histor. Ecclesiast. cap. 18. Nicephor. lib. 8. cap. 29. Sozomenus, lib. 7. cap. 1. Socrates, lib. 1. cap. 17. Rufinus lib. 1. cap. 18. & Ambros. in oration. de obitu Theodosij.

Denique vt fundamento contrariæ hæresis respondeamus. Primum, non fuit omnino præter consuetudinem Iudæorum, eos, quos Cruce puniebant clauis affigere, legimus enim 2. Reg. cap. 21. septem filios Saul fuisse crucifixos, nam licet lex non præscriberet talem modum poenæ: non tamen prohibebat. Deinde (quidquid sit de lege Iudæorum) constat tamen Romanos vfos esse hoc genere supplicij, de quo multa legi possunt apud Cuiarum. lib. 4. variarum resol. cap. 5. Christus autem non est punitus à Iudæis, sed à Romanis: vnde multa in illo gesta sunt quæ lege veteri non erant præscripta. Latius enim eius apertum est, & nisi inuentus esset mortuus, crura essent illi cōfracta. Et ex his etiam colligi potest ratio, ob quam Christus est hoc supplicio affectus. Nā ex parte Gentilium fuit eorum consuetudo: ex parte Iudæorum odium in Christum: ex parte verò Christi fuit voluntas sustinendi maximum dolorem, qui in his clauorum vulneribus sentitur, vt in superiebus explicatum est.

Duo verò supersunt hic explicanda. Primum est, an Christus fuerit Cruci affixus in terra, vel in aere, id est, vtrum priusquam erecta fuerit Crux, & de fossa in terram, Christus in ea fuerit affixus: an verò è contrario, prius fuerit erecta, deinde Christus in ea sit appensus. Quidam dicunt factum esse priori modo, & referunt, in locis sanctis demonstrari nunc locum crucifixionis distantem à loco, in quo Crux infixæ est terræ per aliquot passus. Et videtur hic modus esse facilius: tum ad crucifigendum Christum: tum ad amplius eum torquendum. Vnde multi meditantur vehementer fuisse extensum corpus Christi, vt manus, & pedes eius foramina in cruce facta possent attingere. Quo sensu exponunt Hieronym. Augustin. & Euthym. illud Psalm. 21. *Dinumerauerunt omnia ossa mea*, & illud, *Dispersa sunt omnia ossa mea*, id est, quasi ex locis suis euulsa, atque Euthym. ita distenta, vt dinumerari possent: hoc autem non poterat tam facile fieri in aere, sicut iacente cruce super terram. Alij nihilominus dicunt prius fuisse crucem erectam, & postea eleuatam Christum, vt in ea crucifigeretur. Et hoc docet Bonaventura, Bonavent. in lib.

Ioan. 20.

Zach. 12. &

13

Ioan. 19.

Euseb.

August.

Franc. Rib.

Psalm. 21.

Hieron.

Theodoret:

Nicephor.

Sozom.

Socrat.

Ruffin.

Ambros.

2. Reg. 21.

Cuiarum.

Dubium

Responsio

Hieron.

August.

Euthym.

Psalm. 21.

Bonavent.

in lib.

Ludolphus. in libr. meditat. vitæ Christi cap. 78. & *Ludolphus* 2. part. vitæ Christi cap. 73. & lib. reuelationum S. Brigittæ cap. 10. vbi etiam scribitur, postquam altera manus confixa fuit cruci, fune attractam esse alterâ, donec pertingeret ad foramen in alia crucis parte factum. Et huic sententiæ videtur fauere sancti, qui de crucifixione Christi per modum ascensus loquuntur, vt *Ambrosius* lib. 10. in *Lucam* cap. *Qualis Christus crucem ascendit*, quod sic incipit: *Refert igitur sic considerare qualis ascendat, &c.* & *Cyprianus* ser. de passione Domini. *Ascendisti Domine palmam, quia illud crucis tue lignum portendebat triumphum de diabolo*, & *Greg. Cant.* 7. ita explicat, illud, *Ascendam in palmam*, & apprehendam fructus eius, quia in cruce suspensus fructum vite apprehendit, iuxta illud *Gen.* 49. *Ad pradam sili mi ascendisti*. Sed hæc facile possunt ad vtrumque dicendi modum accommodari, & ideo vtrumque potest quilibet pie meditari, nam quomodo re ipsa factum sit, incertum est.

Dubium 2. Secundo quæri potest, quot clavis fuerit Christus affixus. Nam cum certum sit non fuisse pauciores tribus, nec plures quatuor, non satis constat, an fuerint tres, vel quatuor. Multi enim censent fuisse tantum tres, quod sentiunt *Bonaui.* & *Ludolphus* *Carthusian.* locis antea citatis, & nonnulli recentiores, videturque esse communis sensus populi Christiani, frequens pictura Christi crucifixi. Ratio vero adiungi potest, vel quia hic numerus clauorum sufficit, vel quia maiorem cruciatum, & dolorem asfert, quia si tantum fuerunt tres clavi, oportuerit vtrumque pedem alterum superpositum alteri, vno clauo confingi, quare necesse fuit huiusmodi clauum longiorem, & crassius esse, ac proinde magis, magisque terebrare pedes. Propter quam rationem videtur in hanc sententiam inclinare *Abulen.* *Parad.* 3. cap. 10. Eamque nonnulli confirmare nituntur ex citatis historijs de inuentione clauorum, sed nihil ex eis effici potest, quia nihil dicunt de numero clauorum, & *Ambrosius* & alij tantum duorum mentionem faciunt quorum alterum in frano equi, alterum in clypeo Constantini Helena ponendum curauit. Aliorum vero opinio est, eos clauos fuisse quatuor, ita sentit, *Greg. Turon.* lib. 1. de gloria martyrum cap. 6. vbi dicit in stipite crucis fuisse tabulam, in qua pedes Christi singulis clavis infixi fuerunt. Et huic sententiæ videtur fauere *Cyprian.* serm. de passione, dicens *Clavis sacros pedes terebrantibus*, atque eadem sententia habetur i. libr. reuelat. S. Brigittæ ca. 10. & illi fauent aliquæ antiquæ imagines, in quibus cernitur Christus hoc modo crucifixus. Et potest etiam afferri coniectura: tum quia difficile erat vtrumque pedem vno clauo perforari, & præsertim, quia erat vehemens periculum, ne aliquod os confringeretur: cum tamen certum sit nullum os corporis Christi fuisse confectum, in hac re nihil certi statui posse existimo.

SECTIO IIII.

Virum Christus omnino nudus, & spinis coronatus fuerit crucifixus.

Explicato mysterio crucifixionis Christi, sequitur, vt de circumstantijs eius dicamus. Incipimus autem ab ijs, quæ propinquiore videtur Christi corpori, hæc verò tantum duæ sunt, quæ in titulo proposito attinguntur.

Circa priorem ergo partem de Christi nuditate: Vnum videtur certum, scilicet, Christum Dominum fuisse nudatum omnibus vestibus, quibus induebatur. Nam Euangelium dicit, milites diuisisse sibi vestimenta Christi, & super tunicam, quæ interior subucula fuisse existimatur, misisse sortem. In dubium ergo reuocatur, an nudus omnino fuerit crucifixus, vel aliquod velum ei sit datum, quo verenda tege-

Arentur. Quidam enim hoc posterius sentiunt, ac pie meditantur, quod legitur in dicto libro reuelat. S. Brigittæ, vbi Beata Virgo sic loquens introducitur. *Stante filio meo, sicut natus erat, nudo corpore, vnus tunc accurrens apportauit sibi velamen, quo ipse exultans intime velabat verenda sua.* Iuxta quæ verba Christus prius tectus fuit, quam crucifigeretur, vel in altum eleuaretur. Et confirmari potest, quia Christus tantum ea passus est, quæ ipse decreuit, ac voluit, ergo cum in hac nuditate videatur esse quædam indecentia valde repugnans honestati, verisimile est Christum ita decreuisse passionem suam, ac mouisse voluntates eorum qui astabant, vt huiusmodi nuditatem adeo verecundam pati minime coactus sit. Denique propter hanc naturalem honestatem omnes crucifixi imagines hoc modo depinguntur, ergo verisimile est, propter eandem causam effectisse Deum, vt in ipsa re representata eadem honestas seruaretur.

Nihilominus communior sententia sanctorum Patrum est, Christum omnino nudum, absque aliquius partis velamine, crucem ascendisse. Ita *Ambrosius* lib. 10. in *Lucam*, vbi sic inquit. *Refert considerare qualis ascendat, nudum video.* *Talis ascendit, quales nos auctore Deo natura formauit, qualis in paradiso homo primus habitauerat, & alius ad paradysum homo secundus intravit.* Idem significat *Athanasius* orat. de passione & cruce Domini dicens, *Exuebat vestimenta sua: dicebat enim, cum homines introduceret in paradysum, exuere tunicas, quas Adam accepit, cum de paradiso eijceretur.* Atque eandem sententiam amplectuntur *Bonaui.* & *Ludolphus* locis citatis. Coniectura etiam adiungi potest, primo, quia Christus, cum alligatus fuit columnæ, vt flagellaretur, omnium sententia omnino nudus fuit, ergo non recusauit pro hominibus affici hoc dedecore, & dolore, atque tristitia ex huiusmodi pudore ort. Præterea (si ratione humana utamur) non est verisimile hostes ipsos Christi habuisse curam tegendi illum: quis etiam ex ijs qui astabant, ausus esset illi subuenire, aut hanc beneuolentiam in eum ostendere? quinimo, etiam si aliquis, vt Beata Virgo, Magdalena, & Ioannes hoc auderet, non fuisse permittus ab eis, qui omnem iniuriam, & ignominiam Christo vehementer optabant. Si autem diuinæ prouidentie rationem spectemus, nihil absurdum est, quod Christus nuditate sua nostram nuditatem aperire voluerit, omniumque temporalium rerum abiectionem perfectam docuerit. Item hoc signo manifestauit, fuisse à Patre relictum volentati, & arbitrio Iudæorum. Denique in huius rei confirmationem afferri potest, hanc Christi nuditatem figuratam esse in Noe *Genes.* 9. qui, cum vineam plantasset, inebriatus vino illius, omnino nudatus est. Quod de Christo eleganter explicant *Augustinus* 16. de *Ciuitate* cap. 2. & lib. 12. contra *Faust.* ca. 263. & *Cyprianus*. epistol. 63. *Rupertus*, & *Eucher.* in *Genes.* In re igitur incerta, hæc sententia posterior probabilior videtur.

Ecirca posteriorem partem prima sententia est, Christum non fuisse crucifixum cum spinea corona, quia quando nudatus est chlamyde coccinea, & propriis iterum indutus vestibus ad portandam crucem, deposuit cetera insignia regia, quamuis ludicra, ergo verisimile est etiam tum ablaram illi fuisse coronam. Ita colligit *Euthym.* cap. 67. in *Matth.* Sed hæc opinio nullam asfert probabilem coniecturam, & ideo probabilior est altera sententia, quæ affirmat Christum ductum esse ad patibulum cum spinea corona, & cum eadem esse Cruci affixum. Ita docuit *Orig.* tract. 35. in *Matth.* qui melius quam *Euthym.* ita colligit ex verbis *Matt.* De chlamyde scriptum est, quoniam denuo spoliauerunt eam chlamyde coccineam, de corona autem spinea nihil tale Euangelista scripserunt, propterea quod, & nos quæere voluerunt exitum rei de corona semel imposita, & nunquam detracta. Et eandem